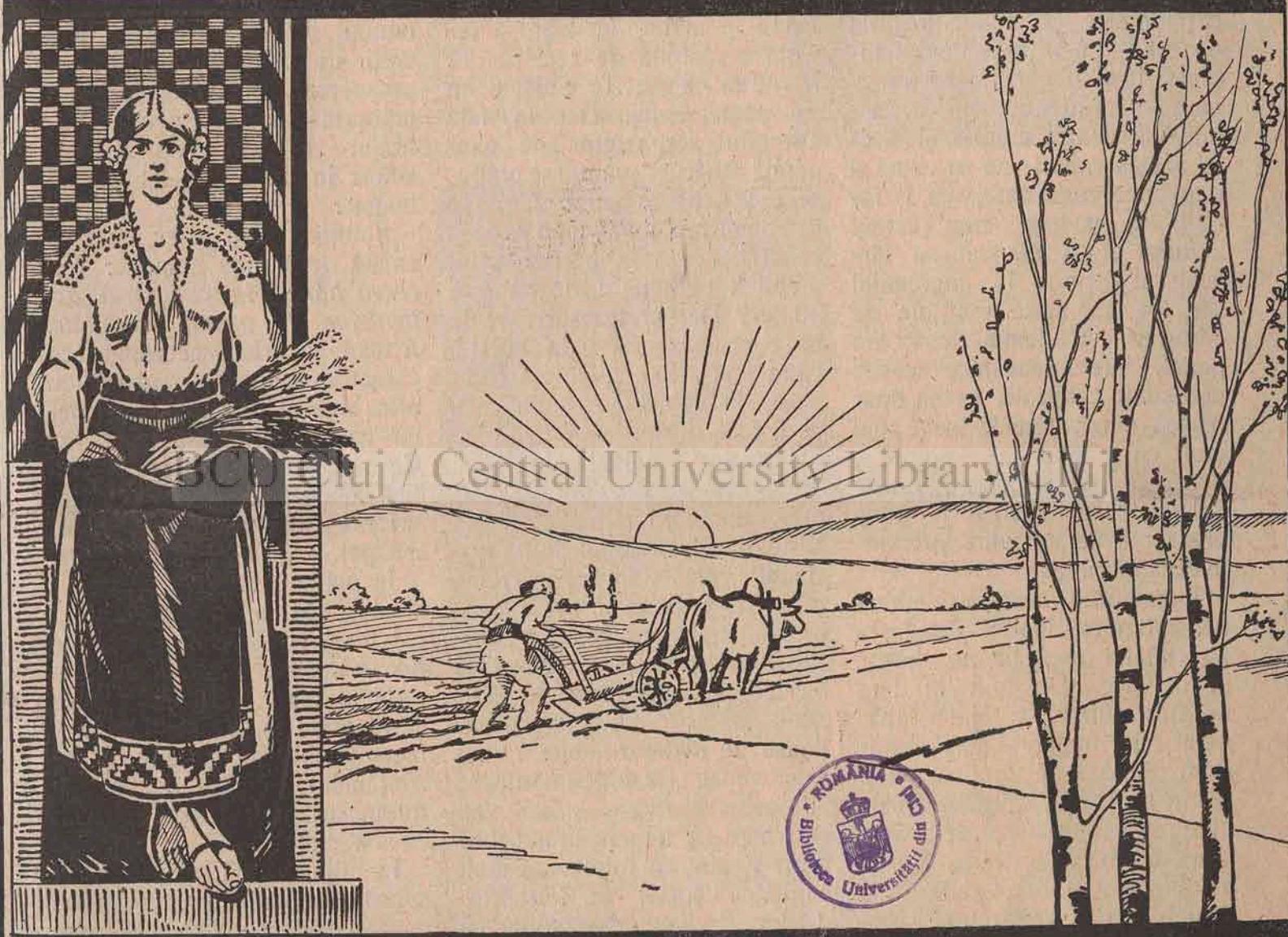

Imprimat legal
ANUL IX 30 MAI 1925

No. 10

REVISTA ILVSTRATA

COSINZEANA

REDACTIA SI ADMINISTRATIA
CLVJ PIATA CVZA VODA 16

DIRECTOR SI REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA
Prim-colaborator al revistei: Alexandru Hodoș

Abonamentul se plătește înainte. Un an Lei 200-, jumătate de an Lei 100-, un număr Lei 10-
Pentru instituții de stat, particulare și strelnătate Lei 300- pe un an

REVISTA APARE DE DOUA ORI PE LUNA

UN OBSTACOL CULTURAL: HÂRTIA

de SEBASTIAN BORNEMISA

Cel mai înalt aşezământ de cultură al țării: Academia Română, constată într'un raport al său, că în noua situație creată după războiu, tirajul publicațiilor sale ar trebui majorat cu cel puțin o mie de exemplare. Este o constatare prețioasă, căci denotă un interes mai viu pentru cultură și dacă în acelaș raport, nu ar urma și o a doua constatare, am fi fericiți să vedem, cum cercul cultural al Academiei se largeste și prinde în angrenajul său tot mai mare multime de cărturari. Academia însă, nu poate, durere, satisface acestei necesități culturale, ca să tipărească din volumele sale mai mult cu o mie de exemplare, deoarece „prețul desgustător de exagerat“ al hârtiei îi pune obstacole de neînvins și-i anihilază dorința.

Inregistrăm aceasta a doua constatare a înaltei Academii cu sufletul copleșit de durere și de jale. De mult în țara noastră cultura a ajuns apenațul celor bogăți și massa multimii dornică de lumină nu-și poate satisface necesitățile sale culturale, decât cu cele mai mari și simțitoare jertfe. Hârtia a ajuns articol de lux, mai scumpă decât zahărul și dacă consumul ei este totuș atât de mare, este un indiciu, că cele 14 milioane de Români se zbat cu desperare, ca să se smulgă din neștiință și din întuneric. După atâta de decenii de nepăsare culturală, de lipsă totală de interes pentru orice pornia din sălile imprimăriilor, astăzi avem o perioadă de înflorire, de tumultoasă năvală în domeniul vast și etern variat al

tiparului. Toată lumea vrea să citească: și meseriașul și funcționarul și elevul de liceu, și profesorul și militarul și poporul. O carte bună trece din mână în mână, un ziar, a revistă e răsfoită de zeci de ori. Pornirea există, se vede, și nu se poate nega. Dar în fața „prețului desgustător de exagerat“ al hârtiei avântul se prăbușește și ochii se nchid. Cum să dea bietul funcționar 5-6 lei pe o coală tipărită de hârtie, când prețul kilogramului de pâne e 20 lei? Dar profesorul sute de lei pentru o carte de știință, când leafa lui este abia a patra parte în valută aur, din ceea ce-a fost odată.

Iată dar situația! Un neam întreg pornit cu sete spre culmile cele mai înalte ale culturii, zdrobindu-și avântul de un obstacol brutal și în aceiaș vreme meșteșugit. Spunem acest lucru în cunoștință deplină, căci „prețul desgustător de exagerat al hârtiei“ nu este cu nimic justificat, decât de pofta nesățioasă de câștiguri ilicite a unui trust venal. Răsfoiți bilanțurile fabricelor de hârtie și vă veți convinge că beneficiul net dintr'un singur an întrece cu mult capitalul social al întreprinderilor. Ei bine, cine spune că Academia Română nu are temei să constate în asemenea situație, că prețul hârtiei este desgustător de exagerat?

In toate țările producția hârtiei este reglementată și nicării ea nu constituie un obstacol în fața avântului spre lumină. De aceea cărțile și publicațiile se plătesc cu prețuri normale și nimici nu se simte stânginit când vrea să cumpere o

revistă, un ziar sau o carte. La noi nu. Abonamentul la 2-3 publicații absolut necesare unui om de cultură, răstoarnă de foarte multe ori budgetul omului și l face să sufere. Cum vreți atunci ca publicațiile să prospereze, ca Academia să-și mărească potrivit necesităților tirajul și cultura să străbată adânc în misera plebs contribuens?

Soluție nici se pare, că nu există decât una singură: *trezarea hârtiei în categoria articolelor de prima necesitate*. Articol de prima necesitate cu caracter cultural, reglementat prin lege și ridicarea opreliștilor vamale pe toată frontieră! Ce se perde la unitate, se câștigă la cantitate și bilanțul fabricelor de hârtie vor putea, desigur, da aceiaș dividendă.

In schimb însă va crește tirajul și cartea românească va înceta să mai fie un articol de lux. Ea se va răspândi cu ușurință în toate straturile sociale și va creia în această țară perfectă unitate de gândire și de simțământ, pe care politicei îi trebuie altfel, desigur, decenii ca să o creieze.

In mijlocul atât de frâmântări sociale și economice, care preocupă astăzi cu vehemență toate partidele, — este și aceasta o problemă, care cere soluționare. De ce nu s-ar găsi cineva, ca să îmbrățișeze cu toată căldura și să i-o dea. Ar bine merita dela această țară și dela acest popor românesc, care dă astăzi cu atâta țarie năvală spre lăcașurile, unde se făurește cultura și este atât de dornic să se împărtășească cu sfânta ei cume necătuřă.

FLOARE ALBASTRĂ
I. CONSTANTINESCU-DELABAIA

*Foiliță de cicoare
Foicică floare-albastră
Îți aseamănă traiul mașter
Cu-amărâta viața noastră.*

*Crești pe margine de drumuri
De te bat nevoie
Si îți răvășesc viața
Arșița și ploile.*

*Rar îți jură mânăgăierea
Vre-o plăpândă sinziană:
— „Floricică 'nrourată,
„Sărut ochii și-o sprânceană“.*

*Dar când stai așa cu dorul
Subt albastrul cerului,
Îți trimite coasa morții
Buza rece-a fierului.*

SCRISOARE DE PRIMĂVARĂ
TEOFIL BUGNARIU

*Azi am primit scrisoarea ta,
Si 'n ea
Presată peste rânduri
O floare de „Nu mă uita“.*

*Și nu știu cum
Când slova și-am cefit,
De sub pleoapă-mi, în
Pe nesimțite,
De bucurie
Un bob de lacrimă mi-a răsărit.*

*Simfiam adânc în pieptu mi un ciocan
Bătând să spargă zidu-i de 'nchisoare
Cu fiecare slovă ce-ți citeam.
Si am zis:*

*Hai suflete să hoinărim
Printre livezi și prin răzoare,
Să ne scăldăm privirile în soare...
Hai suflete să ne mai liniștim.*

*Si-am pornit
Afară din orașul blestemat,
Si-o zi întreagă tot am hoinărit
Pe drumul alb ce duce spre păduri
Si pe un câmp
Cu flori încondeiat.*

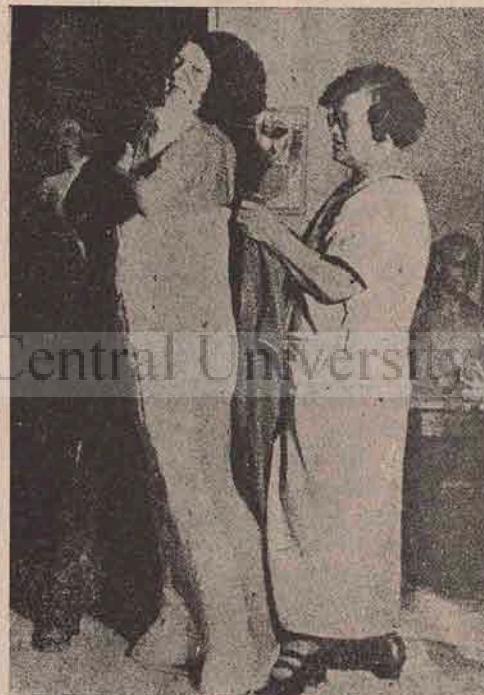
*Intr'un târziu,
Spre sard,
Ostenit,
Impiedicat de-o ramură uscată
La marginea pădurii m'am oprit
Si m'am culcat în iarba răsfrată...*

* * *

*— Si steaua cea dintâi ce-a răsărit
Pe cer,
Culcat în iarba m'a zărit,
Plângând tacut peste scrisoarea ta
Si peste floarea de „Nu mă uita...“*

UN CAPRICIU LA MODĂ

Lumea este obișnuită astăzi cu orice și de aceea nimici nu se mai miră când o invenție ori un capriciu nou cucerește sufletele și străbate cu iuțeala fulgerului continentelor. Un astfel de capriciu, la modă, am putea zice, este și acela, pe care-l reprezintă aceste trei ilustrații, pe care le dăm aici. Iată de ce este vorba. In

ilustrația de sus, de pe trupul unei femei, după ce a fost unsă cu un fel de olei, se ia o mască de ghips foarte exactă.

Masca este umplută și îngrijită apoi, așa după cum se vede în ilustrația a doua. După ce e gata, figura e îmbrăcată cu hainele, pe care le poartă doamna, și e pusă apoi alătura de aceasta.

Asemănarea e atât de mare, încât însuș soțul, care le vede amândouă figurile, stă mirat și nu știe,

care este cea vie și care nu. Astfel de figuri își fac astăzi în apus toate femeile frumoase și cu dare de mâna, care vor să lase urme de cum au fost în tinereță, când în ochii lor strălucea o lumină vie și dragoste de viață. Este un capriciu, fără îndoială, dar un capriciu plăcut, menit să procure multe clipe de seninătate și de nărîfi prea costisitor, desigur că el s-ar răspândi până în cele mai largi pături populare și nu ar rămâne numai un apanaj al aristocrației, după cum e azi.

ÎN MORMÂNTAREA

FRAGMENT DIN ROMANUL „NEGHINĂ ȘI GRÂU” PARTEA I., CAP. IX.

de
TEODOR MURĂŞANU

Inmormântarea Susenii din Secătura nu prea atrase lume multă, după cum se întâmplă de obiceiu la astfel de ocazii triste. Din Plopeni luară parte abia câteva rude mai îndepărțate, în majoritate femei. În schimb, locuitorii din Secătura, până la unul, împreună cu cei mai mici ai casei chiar, se traseră încet spre casa moartei, înainte cu cevă de timpul, când aveau să sosească „oamenii bisericii.”

Aceștia se și iviră în curând. Doi bătrâni, de ani îndelungăți, aceiași, tărau pe umerii lor slabî câte un prapor uriaș: unul negru, altul verde. Culorile jucau în zare, ca două pete neplăcute și falduri postavului spânzurat de rudă, fluturau încet în adierile aerului de toamnă...

Vremea era liniștită, dar închisă și posomorâtă. În văzduh circulau semne și vesti, din cari nu se putea cunoaște încă deplin, dacă are să ningă sau are să ploae iară... Locul era desfundat bine. Chiar și pe țelini te cufundai mult cu ciubotele în pământul înfoliat de apă. Pădurile vâjâiau în surdină. Din bogatul lor frunzis, tot ce le mai rămăsesese, erau câteva bucăți de flamuri de aramă zdrențuită și sgâfăiată, îci și colo și la tot pasul, cât poți cuprinde cu ochii înainte. Tulpinele drepte și tacute, ca niște gigantice lumânări, începând de jos, aproape din vale, își oferiau o priveliște cu adevărat impunătoare.

• O, ce tacere dumnezeească! O, ce măreție în această împetrire și aşteptare mută a naturii, după care nu știi de are să nirgă sau vrea să ploae!?

Tot timpul cât a ținut calea până la casa moartei, diacul Ion Sărindar a povestit cu aprindere, cu înșuflare, o istorie a lui din tinerețe, pe aceste locuri. Ilie Măgură însă, preotul, a reținut de tot puțin din câte spunea vrădnicul lui tovarăș.

Gândurile lui erau aiurea. Apoi mai era ceva nesuferit în felul afectat de povestitor al diacului, trecând peste faptul că această istorie o repeta pentru a cine știe câtea oară...

Ajuși la casa moartei, „fețele bisericesti”, mai mult de formă, se sterseră pe iarbă deasă și uscată dela poartă și repede făcură preparații pentru începerea prohodului.

In ograda care da în câmp erau așezate săngaciu, la loc potrivit, o măsă și două scaune cu spate: unul pentru popa, celalt pentru diacon.

Din bucătăria de vară apărură ochi înlácrimiți de fum, femei având merindări albe atârnate înainte: bucatele de ocazie. Clopotarul le dădu la o parte și-și puse jar în cătuia dela cădehnită, trase capacul însirat în cele patru lănușuri și ieși grav, făcând să se răspândească în jur un plăcut miros de tămâie. Și fețe bisericesti intră în casă.

Moarta sta întinsă în sicriul de scândură de brad, fără copac. Era gătită în haine din tinerețe, cămașă cu ciupag mohorit și mâneci cu fodori de dantelă. O lumanare subțire din ceară de casă, încolăcită de mai multe ori în spirale cu figură, ardea sfioasă și tremurătoare la capul celei încremenite pe veci.

Bărbății se descoperiră, femeile se traseră la o parte, bocitoarele răgușite se oprișă ca la o comandă, dând rândul fețelor bisericesti.

Preotul sgudui cădehnită în stânga, apoi în dreapta, înăbușind cu fumul de tămâie mirosul greu de mort și începând cu vîrs jănic:

— „Indură-te spre noi Dumnezeule...!

Diacul isbuveni îndată tărăganat, pe nas, cu un accent de jale totuși, însă peste măsură de îngâmfat în glasul lui:

— „Doa-oa-o-ne îndu-u-ră-ă-te spre noi...!”

Rugăciunile rituale se făcură iute. Preotul stropi moarta cu vin, o afumă cu tămâie și se făcu „scoaterea din casă.” Când trecură pragul tinzii, o puternică explozie neașteptată îi făcă pe toți să tresără. Preotul acum auzi mai întâiua așa ceva și nu-și putu da seama ce să fie. El se aplecă spre diac:

— S'a spart un vas de lut de

către ai casei, pentru ca să nu se mai întoarcă moarta... îl lămuri acesta.

Afară, modestul public se aranjase de sine, după o ordine moștenită din bătrâni: deoparte și de altă parte preotul, cei doi prapori păziti de purtătorii lor. Praporii erau acum decorați cu câte un frumos șterg-r alb și cu câte un strănic colac de grâu... De celelalte trei părți ale siciului, se apropiară femeile cu șorțul la ochi, bărbății cu pletele lungi, bătrâni sfârșiti, serioși și confundați cu evlavie în cuvintele și melodiile armonioase ale cântărilor... Si ce mai cântări, și ce mai melodii!

Convoiul ce se formă pentru a petrece pe lelea Susană spre „lăcașul de veci”, cătiva pași mai sus de gospodăria, pe care și-o părăsește pentru fotdeauna, avu în sine ceva mai jalnic și mai sfâșietor decât toate. Indărătul siciului simplu, urmă, cu ochii tulburi, cu capul pe care nu-l mai acoperise de trei zile, Pavel, unicul fecior și copil al Susenii, întovărășit de lumea cealaltă, femei, bărbăți, copii... La urnirea convoiului, care își făcea impresia unei smâncituri de instrument însipit în carne vie, la scâncetul pitigăiat al bocîtoarelor, la acordul insuflător de întristare al clericilor, la fâ fâțul praporilor învățeji de-o bcare domoală și la loviturile lugubre ale ciocanelor, cări bătură acele în scândura capacului de sicriu, — câinele casei, într'un corn de sură, a scos un urlet amortit, iar Pavel a isbucnit într'un răget elementar:

— A-a a, nu mă lăsați! Si-și duse amândouă mâinile în dreptul ochilor.

Pe urmă siciul fu așezat în groapa galbenă, de lut, lucrată cu meșteșug. Fețele bisericesti își împliniră datorință și aici, apoi își împăturără cărțile și crucile; preotul își desbrăca patrafirul și felonul de catifea neagră, aruncă și el, după obiceiu, o mână de pământ în groapa ce se căsătă înăbușind și coborî încet printre pomi, urmat la pas de diacon și de clopotar. O clipă lumea făcu la fel. Apoi groparii începuseră

să arunce din greu, pământ peste sicriu, astupându-l repede-repede, parcă să fi temut să nu-l scape. Pavel gema sfârșit. Întâiadată i-se arătau înaintea ochilor lui singurătatea și părăsirea ce-l aşteptau în toată proporția lor.

Cu ochii plânsi și miloși, cu șorțul încontinuu în dreptul ochilor, din mulțimea femeilor, care se pereindau să ajungă la „mâna de fărână”, Anica rămasă o clipă privind compătimitoare figura dintr-o bucată a lui Pavel, rămasă atât de părăsit de-acum. De fapt gândurile ei se împătrăsau și se încurcau în altă formă, cu alte dedesubturi. Cu toată jalea, care, să fii de piatră și totuș ar trebui să te miște la astfel de ocazii triste, în adâncul inimii acestei femei se clătea ceva tainic, ca o bucurie mai mult, pe care nu o știi de unde poate veni. Un lucru știa: că răposata era atât de inițiată în unele secrete ale ei, secrete la cari ajunsese prin neprițăperea măsei. Câtă vreme a știut o vie pe această femeie, ea nu și-a putut delătura nici decum un ghimpe b'lestemat din inimă. Iar acum, că a închis ochii pe veci, par că i-a smuls cineva cu mâna. Si n'a fost dureros deloc... Se simția atât de ușurată, încât să venia să răsuflă mereu adânc din aerul umed și curat al acestei după amiezi de Novevrie, care părea ca și cum ar fi plâns și ea după oarecine.

De ochii lumii își ținu de dato-

rință să se arate și ea întristată, îndurerată, cum se cuvine...

Între astfel de sentimente ochii ei se întâlniră cu ai lui Pavel. Si nu-și poate da seama, pentru ce i-a venit ca o cutremurare cu fior prin tot trupul, privind și compătimind din ochi statura sdravănă și fața îndurerată a acestui flăcău!?

„Pomeana moartei” se făcu într-o atmosferă mai ușoară. Diacul și aici se întrecu pe sine însuși... Luminișele de ceară clipătau misterios, pâinea și vinul legăname de mâinile tuturora, simbolizând jertfa de suflét moartei, jucau ritmic în aer, însotite de cântecul rânduit:

„Unde umbrește darul tău, Mihaiile Arhanghele...“

Preotul încheie cu o rugăciune și toți se așezără la masă, ospătându-se lacom din bucatele ce aşteptau în străchinii...

Afară, pe la ferestre, jucau funigie cu miile și fluturii mărunți de intuneric. Pădurile, cu uriașele lor umbre, arătau împedire scurgerea timpului și grabnica apropiere a înserării.

— Da' bine ne-am purtat, — legă un început de vorbă diacul, sorbind și el cu poftă din o farfurie de porțelan.

— De, am început de vreme și totuș am dat bine în noapte, — răspunse preotul și se întoarse îngrijat spre geamurile mici.

— Lasă părinte, nu fi îngrijat. Ajută Dumnezeu să ajungeți în pace acasă. Căruța și caii stau gata. Cât ai bate în palme vă pun în Popeni. ... Că ce-i de-aici până acolo? — O palmă de loc, — se ameseacă în conversație un moșneag cu față iradiată de-o sănătate surprinzătoare, având numai pieptarul peste cămașă.

Și masa devine aproape veselă. Pe fețele tulburi o clipă ale participanților la în treaga ceremonie a înmormântării, se înstăpâni închetul o liniște și o ciudată împăcarelăuntrică. Concrește par că în aceeași bucătă cu natura însuși, și flătuil lor reoglindia ceva din măreția, din nepăsarea și marea trecere a ei...

Astfel se înclinse un schimb de vorbe cu pățanii, cu glume, cu istorioare și peripeții de un oarecare interes. Toate, dar toate transpirând sănătate însuflătoare de încredere și de viață viguroasă, elementară. Aripa morții ce a fălfait o după amiază peste capetele lor, a fost mai mult o umbră de vară peste un câmp în soare.

... Târziu, întunericul se înstăpânește bine pe de toate părțile, când „oamenii bisericii” se așezără în cărucioara lui Pavel și porniră vijelios spre Plopeni.

Si deoparte și de alta, pe coastele prăpăstoase, copacii tineri și crescute în laturi, jucau în vînt, ca niște copile cu rochiile umflate...

De sigur, că nu este o ocupație de tot neplăcută aceea de-a încerca într'un mare magazin de elită din Paris pantofiori pentru piciorușele femeilor celor mai frumoase și ademenitoare. Aceasta a îndemnat, probabil, și pe marele duce Sergei Medivani, care este nepot al fostului său, ca în pribegie lui de astăzi să primească un asemenea angajament, și să-si facă cu devotament serviciul după cum se vede și din ilustrația aceasta, în clipă, când tocmai ieă măsura piciorului unei blonde parisiene

D E C E A M M U R I T

de MUNTEANU-MIO

Mă îndrăgostii și fui îndrăgit de soția mea, fără a cere voia boerilor, părinților ei.

Eram un funcționar mititel, dintr'acea, cari sufăr făr' a se mira, înjurăturile șefilor.

Soția mea era fata celui mai bogat boer. Că nu m'a iubit tatăl ei, m'a urât soacra, durere, asta-i soartea ginerilor.

Socrul mă împroșca cu venin când și unde putea. M'a ertat, silit de împrejurări, dar nu m'a ajutat cu nicio lăscae. M'ar fi ucis, nu mă îndoiesc, dar soacra, o bună creștină, îl sfătuia să se păzească de un păcat așa de negru.

Îmi muri într'o zi soacra și a doua zi veni boerul în modesta mea locuință. Ceru o scuipătoare și cum eu întrebuițam un vas cu nășip în acest scop, de teamă să nu se murdăreasă, scuipă într'o farfurie de pe masă. Avea suflet de ciocoi socrul.

Mă întrebă dacă soția îmi este acasă? La răspunsul meu negativ, îmi zise: „Copiii Dta, au sânge de mojic. Mi-ai făcut neamul de ocară. Vreau să mă răsbun.. m'am hotărât să te ucid“!

Mă făcui mic, mititel, dispărând sub masă. Era puternic, cu pumni de atlet boerul; iar eu mâncau de praful mesei de birou, — o umbră, puțin mai gros.

— Nu te-ascunde, n'am să te omor acum! Crezi că sunt atât de neghioab să îngheț pușcăria pentru Dta, pentru un mojic... Rău a făcut Dumnezeu când a creat și mojicii. Dupăcum știu, oameni n'am fost decât noi boerii. Lipsiți de brațe cari să muncească pentru hrana noastră, ne-am învoit cu Domnul să facem din moime oameni. Știa ne-au fost servitori și poftim, acum Dta îmi iai fica!

Să lăsăm însă astea la o parte. Ti-am spus că am să te omor. Cum? Ai să vezi! Cu ochii o să vezi moartea cum se apropie liniștită și îngrozitoare.

Plecă. Rămâsei înmărmurit. Vrea să mă omoare. Știam că are să o facă. E mai rău decât deavolul, un boer de știa. Două zile după emociionanta întrevadere, primii vesteau că socrul îmi fu lovit de damblauă.

Am sărit de trei ori în sus, de bucurie și-aș mai fi sărit dacă nu

observam scândurile crepate dela podele. Mă linștii și haide să ne vedem mort dușmanul. Râdea când am intrat! Râdea așa mort cum era. Rânjea urât și victorics.

Am oftat de spaimă și reculesc și am surâs și eu, timid, stângaciu.

— N'o să mă omori, nu-i așa tată socrule? Voi deveni moștenitorul tău. Eu, moima, o să-ți port jobenul. E îngrozitor, nu-i așa?

Medicul îmi întinse o hârtie, apoi retrăgând-o:

— Am să o citeșc eu... Testament.

— Să mă razim, Dle Doctor!

— Să vă răzîmați Dle... acolo de părete.

— Eu... cu mintea sănătoasă, lasă întreaga mea avere unicel mele fice căsătorită cu... Bunurile îi vor apartine la un an după moartea mea, în caz că în acest interval de timp soțul său va deceda. În caz de divorț sau nemoarte, statul va fi unicul meu moștenitor.

Bruh! M'a scuturat ca de friguri. Avuse deci în spate să-mi pregătească moartea.

Totul depindea de soție. Dacă mă iubește însă, va arunca, cu dispreț, averea. Însfărășit ce înseamnă să ai avere: gânduri, nenorociri.

Gazda locuinței mele, mă căuta de ceasuri pentru chirie. Auzind vocea testamentului îmi șopti: „Am umblat după bănișorii mei, zile de-arândul! Dta m'ai făcut să umblu! Acum mă bucăr că ai să mori!“

Acasă mă așteptau nerăbdători. Amândoi copii: Icu și Bobu. De șase ani Icu, partu are Bobu.

— Suntem scăpați de săracie! Vino să te sărut. O să-mi fac o haină pentru doliu, din mătasă. Ce fericită sunt — ciripia soția.

Icu: O să am un cal frumos.

Bobu: Eu o să am un măgar, mare, mare cât tăticul.

Văzându-mă supărăt, soția se rostie: „Nu ți-e rușine să fii supărăt în astfel de momente solemne?“

— Dragă, noi nu putem fi bogăți!

— ?

— În caz că nu mor în decursul unui an, tatăl tău va fi moștenit de Stat... și cred că nu dorești moartea mea.

A amețit!

Noaptea pe când mă certam cu somnul, auzeam:

— Știi voi mititeilor pentru ce nu vă pot cumpăra trăsura promisă? Pentru că tăticul trebuie să moară.

Bobu: Să moară atunci!

Icu: Mai bine un măgar decât tăticu. Eu l-am rugat să tragă la trăsură și n'a voit.

La dejun mi se spuneau visurile. Icu mă vedea spânzurat, Bobu cu capul tăiat, soția, oh soția, ea era chinuită (mă chinuia) de cele mai grozave chinuri: mă vedea înecat, împușcat, aruncat din etaj, ghilotinat.

Pe când mi se punea funia în gât, înghiștam căfeaua. Amară înghiștură.

Bobu luând o farfurie mi-o isbi în cap spărgând-o.

— Ce înseamnă asta?

— Să mori!

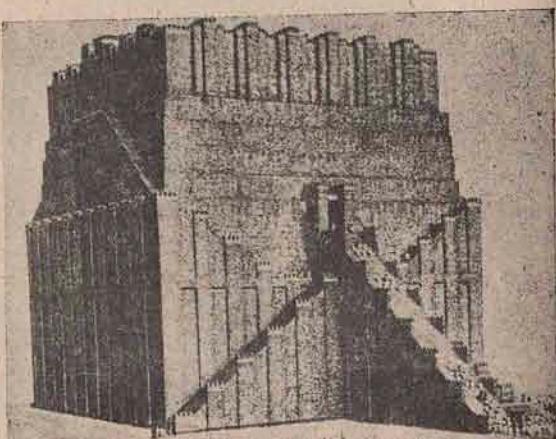
Atunci intră și gazda.

— Domnule, de ce nu vrei să mori? Cum poate fi cineva așa de egoist? Mori pentru copiii Dta, pentru soție. Cât de frumoși ar fi mititeii în mătasă... și cucoana, un inger. Cât de rău, fără inimă, fără suflet...

— Destul, afară!

La prânz mă așteptă un popă.

— Domnul meu, știi că te temi de moarte... faci rău! Murind, vei ajunge în lăcașul fericișilor, unde nu este durere și suferință... Când

TURNUL BABILONULUI

reconstituit de un inginer englez după descrierile Bibliei și ale Asirienilor.

JEAN VIANNEY

— O COMUNICARE A D-LUI GAVRIL TODICA —

vei dori poți veni să-ți vezi familia. Dumnezeu e bun și-ți va asculta rugăciunea... Vei putea veni când dorești... Nu pierzi nimic dacă mori. Poți să-ți ceri voe să locuiești undeva deasupra locuinței familiei... așa că... după cum vezi... ori acolo... ori aici...

— Primesc părinte, dar vino și Dta ori acolo, ori aici.

— Eu fiu... eu... față bisericească. Și-a plecat.

* * *

Mai era o săptămână până la terminul fatal, când dreptul de-a moșteni îl pierdea soția.

Reîntors din birou îi găsii pe toți bolnavi.

Soția: Aș vrea să merg în Italia.

Bobu: Aș vrea să merg în Italia.

Icu: Vreau să merg în Palia.

Eu: Bine, am să mor.

Proprietăreasa: Ah! Sunteți un om, un adevărat om.

Eu: Dar cum să mor?

Prop: Să vă spânzurăți!

Soția: Să te împuști!

Prop: Să te încuci.

Bobo: Să furizahăr(i se spusesese, că dacă fură Zahăr, moare).

Soția: Să te arunci din etaj!

Prop: Otravă!

Soția: Cianură!

Prop: Chibrite disolvate!

Soția: Acid sulfuric!

Icu: Să te muște cânele!

Bobu: Să te pape porcu!

— Destul! Am de unde să aleag!

Mai era o singură zi. Trebuia să mor. Grozav cuvânt. Să mori numai aș, pentru că te-a urât socrul! Blestemată ființă.

Să mor! Mi-am sărutat frumos copiii.. i-am sărutat mâna nevestei; iar când am fost să îmbrățișez proprietăreasa am auzit: „Am umblat după bănișorii mei, bine-mi pare că mori”!

Ne-am urcat cu toții în turnul clopotniței. De-acolo trebuia să mă arunc.

Am privit înapoi și am zărit zâmbetul victorios al proprietăresii. Am luat-o de mijloc și... zup! Am scăpat-o... Mă duc după ea...

Cu prilejul marilor serbări religioase, care se tin în anul acesta la Roma, se vor declara întru sfinti: Vincențiu Strambi, Teresa de Pruncul Isus, Petru Cannisiu, Maria Magdalena Postel, Magdalena Sofia Barat, Ioan Eudes și Jean Vianney. Despre acesta din urmă eminentul nostru enciclopedist, Dl Gavril Todica, ne face următoarea comunicare foarte interesantă:

Printre însemnările mele, de acu's 20—23 de ani, menite să le public într'un volum de studii spiritiste¹⁾, aflu următoarele informații cu privire la Vianney:

Prin anii 1860, abatele Alfred Monnin a publicat biografia celebrului pleban din Ars (Franța) Jean Vianney, mort la 1859. An de rândul, Vianney, un om aproape sfânt încă aici pe pământ, fu expus fără încetare la ispitate penibile, având — după concepțiile spiritiste — un remarcabil dar mediumistic. Din introducerea abatului Monnin remarc capitolul important relativ la energetică luptă a plebanului cu spiritele necurate.

Abia putem exprima cuvântul „ispită” fără a ne cugeta la viața lui Thebais și a sfântului Antonie, a căror Ispitire a rămas proverbială la posteritate. Viața fericitorilor Benedict, Francis de Assisi, Antonie de Padua, Francisca de Roma, Rosa de Lima, Sebastian de Campo, Maria Mörl, extatica din Tirol: viața acestora și a multor altora manifestă multe analogii cu evenimentele din viața lui Vianney.

„La 6 ani, după ce s'a mutat Vianney în Ars, când și-a deschis orfelinatul, un vuet și sgomot semnificativ a început să-i tulbere o-dihna de noapte și liniștea locuinței parochiale. Începutul acestor prigoni misterioase îl povestea el în sus precum urmează:

„Când a început diavolul să mă turmenteze erau tocmai 9 ore seara și eu mă gătam de culcat. Trei isbiriri răsunări în ușe cu atâtă violență, încât părea că vrea să spargă cineva cu buzugane enorme. Sării îndată la fereastră strigând: „Cine-i?”. Nu am văzut nimic. — M'am oferit în paza bunului D-zeu, a Pre-

curatei și a îngerului meu păzitor și m-am culcat liniștit. Abia începu să atipesc, când de nou pocniră trei isbiruri și mai puternice, nu însă la ușa din afară, ci la ușa dela scară, ce duce în odaia mea. M-am scutat și am întrebat a doua-oră: Cine-i? Dar nu mi-a răspuns nimănui”.

„La începutul isbiturilor credeam că au venit ceva tâlhari ca să fure frumoasele odădii, dăruite de contele d'Ars. A doua zi aflai de cuvință să iau unele dispoziții de precauție. Rugai pe doi bărbați robuști și curagiști să vină să doarmă la mine, ca în momentul unei întâmplări să-mi sară în ajutor. S-au angajat cu plăcere. Au venit la mine și au durmit mai multe nopți în camera mea. Au auzit vuetul. Dar nu au văzut niciodată pe nimeni. S'au convins că sgomotul nu provine dela oameni, ci din alta cauză, necunoscută.

„Curând avui și eu ocaziunea să mă conving despre cauza misterioasă, neomenească.

„Intr'o noapte de iarnă, căzând multă zăpadă, pe la miezul nopții auzii o isbire groaznică. Sării îndată din pat, alergai pe scară în curte, crezând că bandiții vor apuca la fugă în timp ce eu voi striga după ajutor. Însă, spre mareea mea uimire, nu am văzut nimic, nu am auzit nimic. Ba mai mult: nu am observat nici o urmă prin zăpada proaspătă... Nu mai era nici o îndoială, că diavolul își făcea mendrele pentru a mă speria.

„M am oferit în grija lui D-zeu, ca el să mă scutească și să mă întărească în clipele de ispita și de turburare”.

„Dacă scopul diavolului a fost să însăpare pe bietul preot — apoi el și-a ajuns scopul. La început Vianney s-a cutremurat în toată ființă. Credea că moare. Sărbă văzând cu ochii.

„Dar când s'a convins de originea extra-omenească a fenomenelor, s'a molcomit, s'a liniștit.

„Mai mulți bărbați curagiști s'au oferit să-i stea de gardă în jurul casei, la ușe, în cameră, să doarmă la el. Cățiva flăcăi înarmați se ascundeau lângă turn petrecând nopți întregi în veghiare. Cu toții auziau sgomote, dar nu vedeaau nimic.”

¹⁾ Partea I a și apărut, sub titlul HADES în 1912. (Orăștie, Tipografia I. Moja).

Mai grav fu cazul lui Andreiu Verchère. Într-o noapte i-a venit rândul de pază. S-a postat într-o cameră a plebanei. Pela miezul nopții se deslășui tărăboiu: părea că toate mobilele se sparg sdroburi. Bietul Verchère împă după ajutor. Vianney care din pat aleargă la el, cauță în toate colțurile... Nicări nimic. Verchère s'a ales cu spaimă.

Treizeci și cinci de ani ispitirile s-au continuat fără curmare. Înamicul își semnală prezența prin trei isbiri în ușe și prin alte lovitură mai încete ori mai violente, după cum durmia preotul. Pe scară deslășua vuet furtonos. Apoi intra. Apuca baldachinul patului, îlsgâltăia, degândia că-l rupe. Bietul pleban se miră de multe-ori cum de-a mai rămas vreo jandără din el. Nu odată, spiritul nevăzut bătea în ușe, înainte de a intra, cum bat oamenii onorabili. În clipa următoare, fără să se audă deschiderea ușii, oaspele nepoftit era deja în cameră. Scutura scaunele. Arunca mobilele. Se învârtea val-vârtej, strigând în mod sarcastic: "Vianney, Vianney!... Acuș vei fi al nostru... Acum ești al nostru!" Altădată nu intra în odaie, ci striga la el, din mijlocul curții și după ce se sătura de strigat, imita vuetul unei armate în marș sau atacul cavaleriei.

Altădată, când intra în cameră bătea cue cu ciocanul în padiment. Altădată despica lemne, giluia scânduri, tăia cu firezul, părea că e cel mai harnic tâmplar. Altădată tot sfredelia, încât bietul pleban credea că până dimineață tot padimentul va fi ciuruit. Când colo... niciodată nici urmă de tăieturi și sfredeliri... Altădată bătea toaca pe masă, pe ușe, pe scaune, pe cuptor, alegând anume obiectele cele mai sonore în miezul nopții...

De multe-ori se auzia, în chilia corespunzătoare din parter, un roibînfiocat, nechezând și sărind până în tavan și de aici slobozindu-se jos cu toată forța copitelor. Altădată părea că un jandarm zurăe din pinteni de-a lungul scării: sus și jos. Altădată Vianney auzia la capul patului o turmă de oi, făcând sgomot monoton, care nu-l lăsa să doarmă.

Intr-o noapte, fiind zădărît mai mult ca de obiceiu, Vianney a oftat zicând: "Doamne Dumnezeul meu, pentru reîntoarcerea celor păcătoși eu bucuros îți voi jertfi câteva ore din somnul meu". Si apariția infernală îndată dispără. A urmat liniște adâncă și bietul preot se putu odihni.

In câteva nopți consecutive sgomotul s'a mutat în curte. Se ameste-

Zece mai a fost serbat preluindenea cu mare strălucire și în fața celor mai înalte autorități. În Cluj defilarea trupelor și a școalilor a fost primită de Dl general Dănilă Pop, comandantul corpului VI de armată, care se vede aci în chip între Dl primar Dr. Utalea și Dl prefect de județ Mureșanu.

cau limbile străine ca la turnul Vavilonului. Părea că toată ceata diavolilor s'a adunat la parlament...

De sine înțeles, că aceste întâmplări au provocat mare răsunet și — ca totdeauna — multe aprecieri, multe contraziceri, multe negații. Așa sunt oamenii. Dar nu e permis a presupune că Vianney se înșela, ori vcia să amăgească. Nu avea sens nici o amăgire, iar cine cunoștea pe Vianney, știa că acest om modest și cu totul superior, mai bucuros ar fi luat venin decât să mințească. Nu era superstitios. Nu era credul. Poseda toate calitățile unui martor greu la cumpănă. Fenomenele s-au întâmplat nu odată, ci de sute de ori. Le-au auzit toși oa-

menii din sat. Se putea convinge oricine despre ele.

In mânia acestor fapte, contrazicerile nu conteniau. Si cea mai încăpăținată se arăta preoțimea. Colegiul preotului din Ars nu prea voiau să credă „adevărul manifestărilor misterioase”. Le deduceau din „cauze psihologice și naturale” (par că nu mai atâta ar fi natura, cătă o cunoaștem). Motivele le constatau în veghiarea și postirea excesivă a plebanului. Explicarea părea scurtă și precisă, dar nu corespunde fenomenelor. „Dacă plebanul s-ar nutri mai bine și ar dormi mai mult, dacă ar ținea cumpănă în mâncare, beutură și somn — văpaia închipuirii sale s-ar reduce; mintea i-s-ar limpezi și aparițiile ar înceta.”

In loc de orice combatere și pavare critice s-au întâmplat însă următoarele fapte, relatate de numeroși martori oculari, colegi și critici de ai plebanului. In iarna anului 1826 funcționa ca preot în Saint-Trivier de pe Moignan abatele Granger, caracter eminent și bărbat distins, care stima foarte mult pe Vianney. Dorința lui era să îndupleze pe plebanul din Ars să vină la o vizită în parochia sa, ca să împărtășească pe credincioși cu efectul fericit al prezenței unei ființe altruiste și devotate cheamării sale. In acest scop l-a rugat să se alăture la misionarii, cari din prilejul hramului vor peregrina la St.-Trivier. Vianney s'a învoit. A plecat. A rămas în St.-Trivier trei săptămâni. A predicat și a spovedit mii de credincioși.

Fiindcă zădăririle continue din Ars tocmai pe timpul acela au produs mare rumoare în toate părțile, colegii săi glumiau cu el îmbărbătându-l: „Nu te lăsa, iubite frate!

O M A G I U

M. S. REGINEI MARIA
de Maria Cunțan

*Am scufundat cu dragostea de mamă
Copiii mei în sacrul tău botez,
Să-am îndurat furtuni fără de teamă
Răpită de cucernicul tău crez.*

*O țară mândră cu poieni bogate
Cu cruci de piatră în marginea de sat,
Cu zorile ierătării de păcate,
Credința de copil nevinovat.
Pe plaiul tău cu zările senine
Ca ochii pruncilor ce-am legănat
O horă se rotește 'n jur de mine
O cântă lin, un fluiet fermecat.*

*O țara mea, cu doina ta de jale,
Pe care dorul o ascultă — mut —
Beau din isvorul suferinței tale
Jalea eroului necunoscut.
Am pierdut fiu, dar sufletul nu moare,
Ci dă indemnuri sacre din trecut,
Un rege care — a desrobit popoare,
Cu oastea lui stă lângă noi ca
Idrept scut. —*

Fă ca alții: și aparițiile diabolice vor zice: Amin!"

Dar într-o seară l'au năcăjt mai mult. Prin controverse discuția devine aprinsă. Observările critice îmbrăcau forme mai aspre. Au trăs concluzia, că toate misterele infernului nu sunt decât simple *halucinații și iluzii*, iar bietul preot era timbrat de *visionar bolnăvicios*. Vianney nu a răspuns nici un cuvânt la aceste discuții savante, nici nu-și bătea capul cu ele, ci vesel că absolut innocent a suferit o dejocire să retrasă liniștit în chilia sa. Peste puțin savanții glumești și-au poftit noapte bună ducându-se la odihnă cu săngele rece al filosofilor, cari nu prea cred în forțe nevăzute și nu credeau de loc că vor avea parte de liniștea lui Vianney. Căci iată, pe la miezul nopții un vuet înfricoșat îi făcu pe toți să tresără din somn! Mănăstirea părea că e bombardată. Bubuiau ușile, zurăiau ferestrele, trozniau păreții, de gândiai că îndată se prăbușește toată mănăstirea. Într-o clipă cu toții au fost în tălpi, aducându-și aminte de cuvintele lui Vianney:

"Domnia voastră să nu Vă însăpămantăți, dacă la o eventualitate veți auzi ceva sgomot, în puterea nopții, când e somnul mai dulce."

Alergări în chilia lui Vianney. El durmia liniștit...

— Sculați-vă, pentru Dumnezeu, îl alarma că ei, căci la moment neîngheță pământul.

Aș, răspunse Vianney zimbind. Eu știu de mult ce sunt lucrurile aceste. Mergeți de vă culcați și nu vă spărați de nimic!

Savanți de seara deveniseră calmi. S'au retras și vuetul să liniștă.

După o oră, când totul intrase în liniștea normală, se auzi clopoțelul. Vianney s'a ridicat, merge la poartă și nimeri un om, care făcuse un drum de zeci de km, pentru a veni la dânsul să se mărturisească. Îndată s'au dus amândoi în biserică și până pe timpul liturgiei Vianney fu asaltat de o sumedenie de oameni pentru a se mărturisi.

Abatele Chevalon, unul dintre misionari, care a servit în armată pe timpul imperiului, în urma acestei întâmplări a rămas atât de cutremurat, încât povestind-o cătră alții, observă:

"Am promis înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, că niciodată nu voi râde de aceste apariții și vuete nocturne, iar căt privește pe pleba-

SCRISOARE

CONST. GORAN

*Pe cărăru toți pomii au înflorit
Și-și clatină beteala scăpitoare:
Iubita mea, grădinile-s în floare
Si 'n zumzet de albine trec vrăjitor*

*Văd pomul ce'n săruturi ne-a'nfrățit,
Pe trunchiul lui o slovă întârzie:
No mai citesc... în pieptul meu rănit
Tu ai săpat-o pentru veșnicie!...*

nul din Ars, eu îl consider de sfânt."

Poate fi bătătoare la ochi concordanța vuetului alarmant și a sosirei bietului peregrin. Si s'a constatat că toate fenomenele erau însoțite de reîntoarcerea unor păcătoși. „Când un suflet năcăjt se pocește, dracul creapă de mânie“, observa Vianney.

In cazuri nenumărate, sculându-se după clipe furtunoase și nedormite află la poartă străini, cari veniseră toată noaptea pentru a-și mărturisiri păcatele.

Spiritele necurate își variau tribulațiile cât su poate de rafinat. Băteau în uși, se scânciau, hămăiau, gemeau, cftau, horcăiau ca muri-bunzi.

Diavolul e foarte viclean, zicea el într-o catechiză, dar e fără e putere. Un semn al sfintei cruci îl pune pe fugă. Într-o napte am tresărit din somn. Am simțit că sbor prin aer. Pe neobservate mi-am pierdut patul. Momentan mi-am făcut cruce și grăpinul m'a părăsit.

Când merse la Saint-Trivier, apucând pe drumul mare, el rostia toate litaniile. Deodată împrejurimea se lumina de focuri false, atmosfera aproape ardea, iar stejarul, de ambele părți, părea în flacări... Dânsul și-a continuat calea și litaniile, vesel că va avea isbândă în pelerinajul. Slă-a făcut cruce, visinnea dispărut și în adevăr activitatea lui din St-Trivier fu incununată de succes.

Monnin înșiră multe cazuri autentice de boale trupești și susțești alinate de Vianney, întocmai cum cetim în viețile sfintilor, în narățiunile breviarului.

Se pare că sirul acestor fenomene niciodată nu s'a întrerupt, dar se manifestă numai prin oameni aleși cum au fost și aceia, cari acum vin canonizați, în biserică lui Sf. Petru din Roma papală.

Cu aceste am putea termina schița despre Vianney, așa cum o afu între notițele mele, dar mai cuget la grozavele pretenții științifice de azi. Avem tendință de a explica toate pe „cale naturală“. Suntem naturaliști, pozitiviști. În fața unor fapte, fenomene necunoscute zimbim, glumim, ne pronunțăm sențios: aceste sunt sugestii, iluzii, halucinații, imposibilități. Sunt așa. Ba așa.

Dar înceț și tratat spiritele serioase încep a fi mai modeste, mai puțin șrogante. Se conving că Shakespeare avea dreptate, când în rostul lui Hamlet zicea lui Horatio: „Mai multe lucruri sunt în cer și pe pământ decum poate vizi filozofia noastră“.

Publicul clujean îngărmădit în Piața Unirii din Cuj privește în ziua de 10 Mai defilarea trupelor și a școlilor. Cu acest prilej pe dinaintea lui a defilat și un grup de studenți universitari: cu steag național și svastică. Studenții au fost îndelung ovatați.

VIATA PE VENUS

de C. N. NEGOITĂ

Cerul întuit cu mile lui de stele luminoase a vorbit din cele mai vechi timpuri minții și sufletul omenesc și a înfățișat întotdeauna o taină ademenitoare, pe care savanții s-au trudit să o desleze de atâtea ori în cursul vremii. De sigur, că nu s'a spus mult cu toate acestea despre necunoscutul atrăgător și de-acela totdeauna cetim cu încordare ceea ce ni se prezintă sub acest raport. Rândurile de mai jos, reproduse din broșura lui C. N. Negoiță: Mercur și Venus, apărută în biblioteca: Cunoștințe Folositoare a Cărții Românești, sunt menite dar a satisface curiozitatea cetitorilor noștri și a le desveli un colț din perdeaua, care acoperă misteriosul Luceafăr.

Venus fiind mai aproape de Soare, temperatura sa mijlocie se apropie de 47 grade. Haina cea groasă a atmosferei nu lasă să se piardă aproape deloc căldura și sub înrăurirea acesteia, apa se evaporează neconitenit, formând o pătura groasă de umezală. În centrul Africei, prin regiunea Congului, unde temperatura e de 26 grade, umiditatea e totuși de trei ori mai mică decât pe Venus. În asemenea condiții, ploile nu mai conțin și transformă totul într-o mlaștină nesfârșită. Plantele pot crește aici în voie și ajung la mărimi enorme. Vegetația se întinde fără îndoială pre tutindeni, în regiunile polare, ca și la ecuator. O pădure de plante uriașe trăește pe un pământ umed, sub o păclă deasă de vaporii de apă și la o căldură neînchipuită de prietenică pentru a ajunge la asemenea mărime.

Nimic din ceeace ne încojoară nu ne poate da o icoană care să ne înfățișeze, în linii cât de șterse măcar, vegetația de pe Venus. Planeta aceasta reînvie însă trecutul geologic al Pământului și amintește timpurile când, dela poli la ecuator, se întindea pădurea ferigelor arborescente și a altor soluri de plante din epoca carboniferă. Si atunci, căldura și umezala înlesnă creșterea unei vegetații pe toată întinderea planetei noastre.

Temperatura prea ridicată grăbește evoluția plantelor, cari cresc și mor iute. Resturile lor cad în mărul dimprejur și sunt acoperite apoi de straturile ce se depun me-

reu. Cu timpul, presiunea cea mare și căldura le vor schimba în carbuni, abia păstrând, în unele locuri, urmele plantelor din cari au ieșit, sub forma de fosile petrificate, strânse cu multă grijă de natură între două plăci de antracit sau hulă, mărturie pentru viitor de vegetația ce se întindea altădată pe Venus.

Cerul ne înfățișează trecutul și viitorul nostru, minunat înscris în starea în care se află diferențele planete din sistemul solar. Ca în desfășurarea unui film uriaș, avem neconitenit înaintea ochilor treptele evoluției planetei ce locuim. Dacă Venus ne arată ce am fost odinioară, în Marte vedem viitorul nostru, când aerul și apa împușcându-se, moartea va bate înfricoșător la porțile noastre. Alături de aceste planete, Luna mai cu seamă ne pune în față unor lumi moarte cu desăvârsire, soartă pe care o va avea și Pământul, într'un viitor de care ne despărț milioane de ani.

Pe Venus, abă acum se ivesc probabil primele ființe. Din apele calde ale mărilor, unde s-au născut, au trecut acum pe uscat și au început să ducă o altă viață. În cursul timpului, ele se vor desăvârși mereu, vor căpăta noi organe, potrivite nevoilor și mediului în care trăesc. De unde la început nu erau decât câteva familii, schimbările cari le vor suferi vor duce departe de tot variația formelor, dând la veală mii de specii și familii.

Atunci și împrejurările se vor schimba. Pătura cea groasă de nori se va subția și umezala va fi mai puțină. Ploile nu vor mai cădea să de des și se vor muta spre brâul ecuatorial al planetei, unde căldura și evaporația este mai mare.

Atmosfera, limpezită de cantitatea cea mare de vaporii, nu mai absoarbe, ca la început, aproape toată căldura, care ajunge până la suprafața planetei. Sub influența căldurei, aerul încălziș și rărit într'un loc, face loc celui dimprejur, și o mișcare se stabilește, dând naștere vântului, necunoscut până atunci. Evaporația e astfel mai ajutată și apele scăzând, fac tot mai mult loc uscatului.

Plantele n'au rămas nici ele în starea dela început; altele s-au ivit și s'au perfecționat neîncetat. În pădurile de arbori feluri se arată,

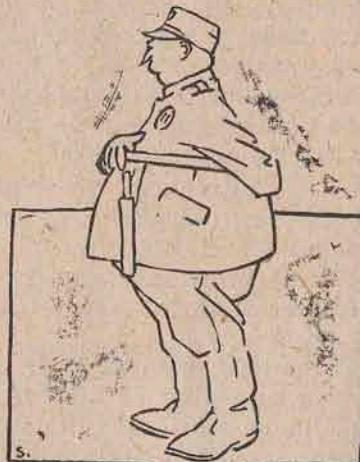
ici și colea, poene împodobite cu cele mai frumoase flori și desisul, altă dată de nepătruns, e întrerupt acum de lumișuri.

Animalele ce vin să se adape la ișvoarele argintii, sunt oare singure stăpâne în această grădină fermecată?

A fost deajuns ca prima scânteie de viață să fie aruncată pe o planetă; ea se întinde neconitenit și cuprinde totul într'o rețea de forme felurite, animalele deosebite, unele mai desăvârșite decât altele. Si în mijlocul acestei naturi îmbelșugate, nu se poate să nu se ievască o ființă înzestrată cu inteligență și simțire mai aleasă, care să-și dea seama de ceeace o încojoară. Simplă de tot la început, ea se va perfecționa mereu în cursul vremii. Pe măsură ce nevoile cresc, va găsi alte mijloace ca să le învingă, puterea ei se va întinde neconitenit și orice cucerire făcută în lupta contra forțelor naturii și animalelor, va însemna un nou pas pe calea anevoieasă a desăvârșirii. Din aceste lupte va ieși pe deplin învingătoare și va luă în stăpânire toată lumea de ființe inferioare ei.

Nu vom ști niciodată cum s'a dezvoltat viața pe o altă planetă. Deși vom găsi forțele ce o stăpânesc, nu vom putea cerceta ființele ce s'au născut sub înrăurirea lor. Deosebit însă în totul de om, dintre animalele acestea inferioare se va ridica fără îndoială unul care le va supune odată cu mintea lui, și-și va merită numele de regele creațunii. Atunci va trăi pe Venus o lume cugetătoare, care va fi în stare să ridice ochii în sus și să-și dea seama de frumusețile veșnice din univers.

Ceeace pe pământ s'a înfăptuit, după cum e arătat de evoluția geologică, pe Venus de acum înainte va avea loc, căci legile sunt aceleși în tot Universul.

UN ECOU DELA SĂRBĂTO- RIREA LUI Z. BÂRSAN

Dl Zaharie Bârsan, a primit din priilejul sărbătorii sale numeroase scrisori dintre care reproducem următoarea, care întregește în chip fericit seria de amintiri publicate în numărul nostru festiv.

Dragă Zaharie!

Nu știu bine din ce motiv era să mă adresez ţie de astădată cu: „Stimat și iubit Prieten“ sau chiar cu cuvinte și mai pretențioase, dar tot fără a-mi da seama m'am oprit la vechiul „Dragă Zaharie“. Bag seamă așa te regăsesc mai limpede în memoria mea și mai legat de cei 25 de ani de artă și poezie împrăștiate cu atâtă inimă în Ardealul nostru, ţie atât de drag.

In această muncă nespus de frumoasă a ta la noi, — înarmat numai cu două arme: „arta“ și „poezia“ și sprijinit numai de sufletul nostru, cari ne încălziam de tine — tu ai fost unul dintre cei mai însemnați profesi și antemergători ai zilelor de care ne bucurăm astăzi.

De aceea serbarea jubileului tău de 25 de ani de artă vreau să-l văd ca o prea naturală încercare de a se pune problema recunoștinței ce ţi se datorează de noi toți, nu numai ca artist și poet, ci și ca suflet ales de bun român.

Ardealul a dat ţării și neamului — precum se știe — multe suflete mari și curate, dar celor mai mulți dintre filii săi mari le-a fost dat să stea departe de el. Tu însă ai avut și inima și — ce să zic — poate și soarta a voit, ca să rămâi „acasă“ cu noi cei mulți „necunoscuți“; pe unii i-ai trezit la conștiința națională, pe alții i-ai susținut și ajutat să nu și-o piardă și pe toți ne-ai înviorat cu vorba caldă și dulce, făcându-ne să gustăm „arta“ curată și dulce ca sufletul tău.

Odată cu figura ta de dulce visător străbătea Ardealul nostru drag, dela un capăt la altul arta și poezia, înviorând orășelele și satele noastre, cari toate te cunoșteau ca pe al lor.

Mâna ta, care nu cunoștea ne-pretenii, se întindea tuturor, simplu și cu drag și toți doriau să-ți fie aproape și erau fericiți aceia, cari puteau spune la „ai lor acasă“ că au văzut și au dat mâna cu „Bârsan“ sau cu „Zaharie“.

Locurile pe unde străbăteai tu, rămâneau multă vreme sub vraja cuvântului tău și sentimentul de mândrie națională și de încredere în soarta neamului creșteau în mod vizibil.

Dar minunatele tale servicii aduse în curs de 25 de ani de artă le-au apreciat — văd o mulțime de prieteni admiratori ai tăi, mai frumos poate și mai „literar“ decât mine, un scriitor de cifre, nu de literatură frumoasă.

Cu toate acestea nu am putut sta nici eu departe de frumoasa și meritata manifestație de recunoștință ce ţi s'a făcut și regret mult, că negăsindu-mă „acasă“, de acest jubileu al tău am luat cunoștință prea târziu, spre a mă mai putea afla și eu printre aceia, cari te-au înconjurat acolo „la noi“.

Ceva, ce nu s'a amintit sau nu s'a spus precis despre tine și despre apostolatul tău de artist, mă stăpânește pe mine citind în ziar și reviste elogiole, ce cu drept ţi

PUSTIU IN SAT...

G. VLĂDESCU ALBEȘTI

*Pustiu în sat, cărări închise
Cămin, cu luminile-aprinse.
Un plâns, în dângânit de copot,
La han, nici chiote, nici ropot...*

*Pe drum, vârtej de colb. Departe,
Inceat, vin pâlcuri înșirate:
Bâtrâni, femei, flăcăi și fete
N'au grai, și nici n'au flori în plete...*

*Tâmâi, flori, lacrâmi, durere...
O cucuvaе suflet cere!
Pustiu în sat, cărări închise,
Flăcăi cu sufletele stinse...*

*Toți pâng.— La casa din răspânte
Pe înseral cin' se mai cânte?
În sat, acum ca niciodă
S'a stins cea mai frumoasă fată!...*

se aduc! Este perseveranța ce ai dovedit în apostolatul tău, care ca orice apostolat îți va fi dat de sigur multe momente de înaltă mulțumire sufletească, dar tot asa de sigur este, că nu totdeauna ţi-a așternut raze'ncale.

Primirile totdeauna prietenești și calde, pe cari tu le înțelegeai așa cum și de cine ţi se făceau, nu știu dacă compensau totdeauna „fața cealaltă“ a dramurilor tale și a înjgebăriei unei producțuni de artă, la care cu toții se amuzau. Din fața ta veșnic senină față cu cei mulți, aceștia nu puteau bănui asperitatele unei misiuni ca aceea a ta, ci acelea rămâneau de obicei ascunse în tine și numai pentru tine.

Așfel mulți tineri: băieți și fete văzându-te, se topiau după o viață ca a ta, care lor li se părea de sigur, că n'are decât soare și lumină: libertate și glorie.

Iar miciile „mizerii“, cari uneori nu scăpau totuș celor mai de aproape ai tăi, erau curând spulberate în vînt de o vorbă a ta, care descreștea frunțile celor îngrijorați de clipa grea și „de tine“.

Această notă caracteristică a firei tale ţi-a dat, dragă Zaharie, în bună parte posibilitatea să faci ce ai făcut pentru noi și te-a ținut vecinic cald în mijlocul nostru.

In legătură cu aceasta mi-aduc aminte de multe scene „tragice“ — pe-atunci firește — dintre cari una ţi u să ţi-o amintesc și anume una cu D-ra Marioara Voiculescu. Era să dăm o „reprrezentăție“ la Brașov, mi se pare „Papa Lebonard“ sau așa ceva și ne găsim cu toții, adică tu, noi ucenicii și D-ra Voiculescu, care venise dela București, chemată de tine la Redută, la proba generală. Cred că-ți mai re-amintești și tu de sigur, când a văzut D-ra Voiculescu scena din sala „Redutei“ — și doar asta era din cele mai „confortabile“, nu-i așa? — a căzut pe un scaun rătăcit prin mijlocul „binei“ și a început: „Dar ce-i asta Zaharie? Aici m'ai adus tu pe mine?...“

Și a ținut această „ante-scenă“ ca un sfert bun de ceas, în care tu steteai răzimat de-un stâlp cu o față, pe care eu nu o pot descrie, iar noi bieții de noi, ne făcusem mici-mititei, care pe unde ne apucase vijelia. După furtună — nu mai știi bine cum să a potoli — am ținut „proba generală“ — noi mai stângaci ca ori-când, de sigur — iar seara „am tras o reprezentăție „numărul unu“, un entuziasm nebun și toate lumea transportată în al nouălea cer.

Câte momente frumoase ne-au fost date unora dintre noi, prietenii tăi, să le trăim în preajma ta! Mă gândesc acum, că dacă aș avea numai un bot de talent de scriitor, aș putea scrie o serie de schițe de toată frumusețea, cari să mă mai țină câtăva vreme între cei vii și dupe moarte.

Dar, stai!... căci în acest caz aș fi poate destul de deștept să mai aştept cu ele până nu te-aș vedea — cum e vorba — ajuns și la mai mare, ceea ce de altfel îți doresc din toată inima, ca să am și eu mai mare succes.

Până atunci te rog să primești, iubite Zaharie, toate dorurile de bine și o caldă strângere de mâna dela al tău vechiu prieten și prea smerit ucenic în arta actoricească. Și te mai rog încă — acum îmi vine în minte — să nu mai îmi porți dușmanie, că — cu tot talentul „pronunțat“ de actor — intram uneori făcând pe servitorul, cu pălăria pe cap în salon, sau îmi uitam la plecare pălăria acolo. Te rog să mă crezi, că nu o făceam intenționat, mai ales că ști bine — de căte-ori îmi șopteai în scena deschisă; „lați pălăria de pe cap măi, că doar ești în casă“, mă executam la moment fără o vorbă.

Cu dragoste și sinceră admirare
București, Maiu 1925.

Al tău vechiu prieten:
SOFRONIE ROȘCA

Dăriile seamănă

ROMULUS P. VOINESCU:
IN CLIPE DE LINIȘTE

Autorul acestui luxos volumăș de 88 de pagini, dintre care jumătate sunt ilustrații, este scriitor, după cum înșuș o declară, nămai în clipele sale de liniste, căci profesioniște sa onorabilă este una cu totuș streină de literatură, fiind Dl Voinescu P. Romulus directorul general al Siguranței statului.

De sigur, că scrisul, nu este legat, de altfel, nici de diploma și nici de ocupația, pe care cineva o are, și istoria literaturii încrestează un număr destul de impunător de scriitori, cari n-au avut nici multe diplome și nici situații finale în angrajul social. Aceasta nu i-a împiedicat însă de-a fi meșteri și célébri zugrăvitori ai pasiunilor omenești și 'n scrisul lor și-au ridicat nepieritoare monumente, pe care nu le-a putut șterge nici vremea și nici critica. — Dl Romulus P. Voinescu, din nenorocire, nu aparține însă scriitorilor de felul acesta. Lipsit de un remarcabil talent, dânsul coboară pe hârtia răbdurie lucruri fără valoare, cărora nu le poate da nici vestmântul strălucitor al stilului, care cucerește prin el însuș, și nici acțiunea selectă, care să înlănuiește sufletul cetăților și să transforme și cele mai mărunte gânduri și amintiri în adevărate perle literare. Fără de aceste două mari calități, care se cer mai cu seamă pentru genul abordat de Dl Romulus P. Voinescu, scrisul Tânără este, ca o floare lipsită de soare și filele tipărite cu atâtă grije și lux, devin plăcute de foii imaculate, pe care o mână de profan a așternut în nopti de insomnie divagații cerebrale de cea mai problematică calitate.

Regretăm adânc, că Dl Romulus P. Voinescu, — pe care-l apreciem foarte mult pentru inteligența și energica sa activitate polițienească, nu-și găsește destule motive de mulțumire sufletească pe tărâmul, pe care muncește și râvnește la gloria ingrată și efemeră de scriitor de

duzină, scriind cărți pe care nici cel mai binevoitor cetitor nu le citește fără un zâmbet discret și iertător.

Desigur, că această carte nu dă însă măsura talentului d-lui Romulus P. Voinescu. Dânsul are la activul său și lucrări literare de valoare, pentru care avem toată considerația și pe care le apreciem cu aceiaș sinceritate, cu care ne străduim să arătăm insuficiența volumului „In clipe de liniste“, pe care, repetăm, îl considerăm ca o marfă luxoasă, scumpă (gândiți-vă 75 lei 88 de pagini) și fără valoare!

RADU MÄRGEAN

ONISIFOR GHIBU:

CEA DINȚAI STATISTICĂ A ÎNVĂȚĂ-MÂNTULUI DIN ROMÂNIA ÎNREGITĂ

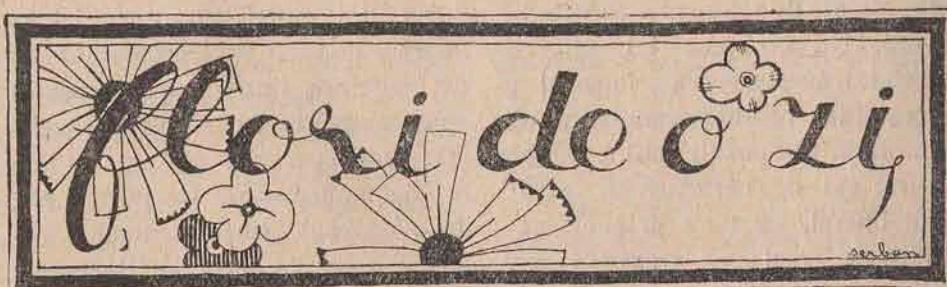
Să zis cu drept cuvânt că „numerele conduc lumea“. Omul laic nu prea își dă seama de acest fapt, dar specialistul oricărui ram al activității omenești, cunoaște sdrobitoarea importantă a statisticelor. Mai mult decât orice vorbă cât de frumos și cald spusă, cifra rece, laconică dar plină de miez, te pune dintr-o dată față în față cu realitatea lucrurilor. Un neadevăr, spus voit, din rea credință sau din ignoranță într-o statistică și mai ales într-o oficială, e un păcat de neiertat, și greutatea lui apăsa asemenei păcatului originar asupra studiilor serioase și muncite — dar întemeiate pe baze mincinoase.

La noi, în anii din urmă puținele statistici sumare și necomplete ce mai apăreau din când în când, se băteau cap în cap. O ochire cât de fugări peste tablouri geometric împărțite, te convingea de neseriositatea lor. (Așa între două statistici despre Basarabia, e o diferență nici mai mare nici mai mică decât de 183 școli! pag. 42—43) Starea aceasta de îndoială și neștiință nu numai rușinoasă dar de-a dreptul dăunătoare, încă nu s'a sfârșit. O critică obiectivă și justă, dar în acelaș timp și vehementă a ei, e broșura de care ne ocupăm în această dare de seamă.

Publicată întâia dată în coloanele revistei „Societatea de mâine”, critica lui Ghibu a apărut și în *Biblioteca socială*, editată de aceeași revistă. Deși îndreptată în potriva întregului sistem „fără de sistem” a felului cum se fac azi statisticile la noi și politica școlară, critica lui Ghibu pune la punct „Statistica învățământului din România întregită pe anii 1919, 1920 și 1921” întocmită de domnul G. Teodoru director general în Ministerul de Instrucție. Deci statistică oficială. Si faptul că se găsesc atâtea lipsuri și confuzii în ea e cu atât mai dureros. După o documentată introducere despre importanță, organizarea în trecut și în prezent a statisticiei la noi, dî Ghibu fixează sub lentila analizei dsale capitol după capitol, statistica lui Teodoru arătând la fiecare pas inconvenientele logice, confuziile, lipsurile de criterii, de metod și unitate, informațiile false și insuficiente etc. etc., care înpânzesc și încurcă și ce ar râmânea bun din statistică. Se analizează amănunțit tablourile și datele privitoare la vechiul regat și la restul țării, refăndu-se peste tot în statistică oficială o superficialitate comodă. Acest lucru se vede mai ales la statistică Transilvaniei, care din cele 495 pagini ale cărții, ocupă 18, dintre cari 9 albe. Aici, lucrul dacă nu ar fi dureros ar putea fi numit de-a dreptul ridicol: Cu toate că Universitatea din Cluj „în 1919–20 își trăia primul an de existență românească, în condiții dintr-cele mai bune” e considerată ca inexistență și e omisă în preună cu toate seminarile noastre teologice.

Critica lui Ghibu e ținută la un nivel înalt, obiectiv, iar accentele de revoltă cari se desprind uneori din ea, sunt explicabile. Peste toată lucrarea străbate un spirit înțelegător și o privire clară. Apăsând cu creionul roșu punctele pe i, ea e o amănunțită analiză de logică, în care lucrarea îspășitoare e prinsă și se sbate ca într'un clesă de fier. Pornind dela adevărul că „numai statistică ne pune în față adevărata realitate sociale în toată goliciunea ei”, ar fi de dorit că cei ce conduc aceste lucrări să ia sămă de critica aspră, dar dreaptă a lui Ghibu. Si dacă măcar pentru viitor statisticile noastre vor deveni aşa cum trebuie să fie, adică bune, la această îndreptare va fi contribuit în bună parte și lucrarea de migală dar binevenită a lui Ghibu.

TEOFIL BUGNARIU.

CULTURALE

„Asociația” și Liga Culturală. — În cursul acestei luni am avut de înregistrat două manifestări ale Ligei Culturale dincoace de Carpați. O mână de intelectuali din Cluj au hotărât întemeierea unei secțiuni a Ligei Culturale în acest oraș și au ținut câteva consfătuiri în vederea unei organizări definitive. Cam în acelaș timp s'a ținut și congresul anual al Ligei Culturale la Timișoara. Ar fi să deducem de aci, că vechea instituție de propagandă națională dela București se pregătește să descalece în Ardeal. E un eveniment pe care-l salutăm cu o nefățărită satisfacție. Am văzut până acum, trecând vechea graniță dela Predeal, sucursale de bănci și sucursale de partide politice. Pentru nu ne-am bucura, dacă pe acelaș drum pornește astăzi, — cu oarecare întâziere, o simpatică tovărașie de cărturari români, cu cele mai laudabile simțăminte în suflete?

Liga Culturală a avut totdeauna strânse legături de inimă cu viața Ardealului. Scopul ei nici n'a fost altul, decât tocmai întreținerea acestor legături, care, împreună cu manifestări de unitate culturală ținute, în chip vădit, spre deplina unitate politică. Așa se și explică pentru, nimeni n'a înconjurat Liga Culturală cu mai mult interes decât ardelenii stabiliți în ultimele trei decenii la București, și nimeni n'a urât-o mai mult decât guvernul din Budapest. Odată cu înfăptuirea României întregite, părea că Liga Culturală își pierduse tot rostul ei de existență, de vreme ce ținta pentru care luptase fusese atinsă. Hotarele nedrepte de altădată s-au topit în marea romanismului biruitor, și

unitatea culturală se suprapunea exact peste unitatea politică.

Să nu ne facem însă, în privința aceasta, mai multe iluzii decât avem dreptul. Opera de contopire sufletească nu e săvâșită pe de-a'ntregul. Frâmântările politice interne au dărămat și dinceeace clădise trecutul. Acei cari vor să se devoteze acestei cauze nu se poate spune că-și vor pierde vremea înzadar. Liga Culturală, înțelegând să ia asupra sa o parte din această sarcină, nădăduiește să-și regăsească, sub altă formă, și sub alte auspicioi, menirea ei nivelatoare de altă dată. E o încercare pe care n'avem dreptul să o suspectăm.

Liga culturală se va întâlni aci cu un tovarăș pe al cărui sprijin trebuie să se bizuie. E „Asociația” dela Sibiu. Cele două instituții sunt destinate să meargă, pretutindeni, mână în mână, fiecare cu tradiția ei, topindu-și laolaltă puterile, împrumutându-și oamenii, înlăturând orice ideie absurdă de concurență, colaborând frățește spre țelurile care sunt deopotrivă de frumoase. „Asociația” având drept program răspândirea culturei în popor, Liga Culturală tinând spre o fecundă unificare culturală, căile lor se întretinere mereu, fără să se depărteze vreodata. Cărturarii noștri, care, și așa, sunt prea puțini la orașe, vor înțelege, nădăduim, aceste adevăruri și vor îmbrățișa cu aceiaș căldură și Asociația și Liga Culturală.

POLITICE

Pe povârnișul violenței. — În ultimele două săptămâni raporturile dintre partidele noastre politice s'au înveninat atât de mult, încât cu greu s'ar mai putea prevedea un armi-

stiuții înainte de retragerea actualului guvern. Nu cercetăm aci, potrivit obiceiului acestei reviste, întrucât e îndreptățită recenta campanie de răsturnare a opoziției-unite. După cei trei ani de cărmuire ai partidului liberal, cu toate greșelile să-vârșite de acesta, — greșeli inevitabile și greșeli care se puteau ocoli, — e foarte firesc lucru, ca o acțiune având drept scop o schimbare a metodelor de guvernământ să găsească răsunet în opinia publică. Plutesc în aer atâtea nemulțumiri, pe care ne place adesea să le exagerăm, în cât nu e nevoie de căt de o scânteie pentru a le face să explodeze.

Din nenorocire, încordarea dintre opoziția-unitară, care cere imediata demisie a d-lui Ion I. C. Brătianu, și forțele guvernamentale, care își închipuiesc că sunt datoare să reziste, încordarea aceasta a luat aspecte de violență profund regretabilă. Ultimele scene petrecute la Cameră sunt de natură să stirbească în mod grav însuș prestigiul Corpurilor legiuioare. În conștiința populară se înrădăcinează tot mai mult credința, că aleșii națiunii, chemați să se preocupe de nevoile obștești, veghiind ca legile țării să fie păzite, au alunecat atât de mult pe povârnișul patimei, încât au uitat ei își ceeace se cade și ceeace nu se cade. Rămâne de neînțeles, cum oameni dintre cei mai luminați, cari au avut în grija lor soarta României, și râvnesc să ajungă din nou la cărmă, nu găsesc alte mijloace de a discuta decât tropăind din picioare, dând cu tifla, huiduind și strigând în gura mare vorbe triviale. Poate nici încăierarea cu pumnii nu e mai rușinoasă decât această sistematică strategie a scandalului, care durează câte patru și cinci ceasuri în sir, dovedind, nu numai o atâțare a nervilor, ci o hotărâtă dorință de a turbura liniștea Parlamentului.

Privelîștea e cu totul întristătoare. Dar, pentru a păstra dreapta cumpană a judecăței, trebuie să subliniem, cu aceeaș obiectivitate, — atitudinea cu mult prea aspră a

guvernului actual, care, socotind că nu și-a împlinit încă programul său de legiferare, întrebunțează pentru apărarea existenței sale anumite mijloace tari, pe care nici măcar nu le credem necesare. Ce nevoie era, de pildă, cu prilejul ultimei întruniri a opoziției-unite la București, de exagerata intervenție a armatei? Cele câteva mii de cetățeni din sala „Dacia“ erau oare în stare să provoace o revoluție? Si ce nevoie era, mai ales, de lovirea d-lui N. Iorga? D. N. Iorga poate să reprezinte o primejdie pentru ordinea publică? Cine poate să credă așa ceva?

De aceea, dacă violența e explicabilă, până la un punct, atunci când vine din lagărul opoziției, e de-adreptul provocatoare atunci când pornește din partea celor care sunt datori să potolească, nu să atâțe, spiritele.

*

Sentința dela Severin. În conștiința lor Românilor de bine achitaseră de mult pe studentul Cornelius Zelea Codreanu și sentința dela Severin a venit, nu ca o surprindere, ci ca o investire cu formă legală a unui act, care găsise perfectă justificare în opinia publică a țării. Dar altfel în procesul din orașul cu parcuri de trandafiri nici nu aceasta e important, ci pledoariile aceluia ilustru și de apărători, care au arătat în cuvinte pline de flacără că în țara românească primejdia este ca mult mai mare, decât îi place cuiva să credă și că hotarele acestei binecuvântate țări au fost trecute în curs de cățiva ani de peste 2,400.000 de musafiri nepoftiți. În fața acestei cifre fantastice amușește și argumentul și logica și singur sufletul tremură de jale și pumnii se strâng de revoltă. Mintea se întreabă uluită, cum se poate totuș, ca atâțea guverne să nu încerce o reglementare măcar a acestei invazii, dacă nu și o prohibire a ei. Pusă în scarea studențimii în aceasta lumină, — ea apare ca un gest desnădajuit de revoltă justificată și acesta este motivul pentru care și acutul dlui Cornelius Zelea Codreanu a găsit în

conștiința juraților dela Severin o unanimă și justă achitare.

Concluzia din sentința aceasta firesc ar fi, ca s'o tragă, bineînțeles aceia, cari sunt puși să vechieze la destinele mari ale țării și dețin astăzi în mâinile lor soartea ei. Neîndoim însă, că vor face-o și astfel sentința severineană poate totuș nu va avea efectul cel adevărat, pe care ar trebui să-l aibă.

DIFERITE

Imitații după Tagore

STĂPÂNE,

Împezimea graiurilor tale mă înfioră; doar sunt mai curate decât apele izvoarelor de munte și mai sincere decât floarea crinului din brazda umilă. Ele nu se asemănă înțelepicinii încâlcite și nici evlaviei fățarnice a celor ce slăvindu-te se ispitesc a ne grăi despre tine.

Ascult cucernic, înțelegând până'n adâncime, glasul stelelor tale tăcute și rugăciunea caldă ce se desprind din freamățul fraged al pomilor înfloriți în podoaba nădejdilor de mărire.

Da, inima mea ascultă smerită graiul cuminte al firului de grâu, ce-și înalță dornic spicul spre lumina tăriilor veșnice și se deschide, covârșită de fericire, asemenea unui mugur de floare umbră de visuri senine, doar sunt pătruns de lumina cunoștinței, că truditul meu suflet se adapă la izvorul cel plin de taină și hrănitor de vieți, al Dumnezeirii tale.

Da graiurile tale, mai dornice decât pasările pustietăților de ghiață, adâlmea stăruitoare primăvaratică căldură a inimii mele înmugurite, bucuroase să-și clădiască cuib de odihnă în sufletul meu obidit, pentru a-mi lumina cărările vieții.

Iar eu, înimă și suflet, înșiorat de nădejdea fericirii, făgăduită în marginea începutului, aştept îmbrăfiat de neastămpăr sosirea primăverii înflorită de nădejdile invierii, Valea-Jiului Mai 1925.

Z. SANDU

Progresul vitezei. Viteza este un factor, care joacă un rol enorm în toate acțiunile omului. Nu este nevoie ca să înșirăm prea multe exemple pentru a dovedi aceasta, căci oricine știe, ce 'nsemnează a avea, de pildă, mai repede decât un altul o știre dela bursă, ce 'nseamnă a te deplasa mai iute, decât rivalul și ce 'nseamnă a concentra în caz de răsboiu și numai cu câteva ore mai repede, decât adversarul. Succesul în toate aceste cazuri îl hotărăște viteza, cu care acțiunile se desfășoară. Este ușor de 'nchipuit deci, cât de mult astăzi toată lumea se preocupă de viteză. Este o lozincă parcă a vieții: *repede, mai repede, mereu mai repede!* Numai grație acestui îndemn neîntrerupt am ajuns astăzi la iuțeli fantastice, pe care abia-ți vine să le crezi. Căteva cifre comparative însă arată destul de clar enormul progres, pe care l'a făcut viteza.

Sunt abia două secole, de când o nul făcea pe ceas abia 4—5 kilometri cu *carul*.

Pela sfârșitul veacului al 18-lea făcea până la 6 kilometri cu *diligenta*.

La 1867 cu ajutorul *trenului*, se ajunge până la 60 kilometri pe oră.

La 1900 *expressele* aleargă cu o viteză de 90—100 de kilometri pe ceas.

Azi *avionul* face numai în 2 ore drumul dela Londra la Paris.

Acest tobloc credem, că este destul de concludent de ce va să zică progresul vitezei.

*

Trei sute de ani subt apă. Acu-s trei sute de ani, într-o zi de Duminecă, mica comună Antrona Piava, din sus de Domodossola, pe frontieră dintre Italia și Elveția, fu acoperită printr-o deplasare de teren provocată de sfârșirea muntelui Pozzali. Această deplasare de teren fu urmată numai decât de o avalanșă de apă, care acoperi toată comună, formând pe locul acela un lac.

O știre ne informează acum, că lacul a 'nceput repentin a se

scurge și coperișurile dela case au ieșit din nou la iveală, aproape toate. Se crede, că în curând mica comună italiană, îngropată acu-s trei sute de ani, va fi cu totul ieșită din valuri și în ea va începe să se continue iarăș viața omenescă, întreruptă atâtă vreme.

*

Ce întindere are Parisul. orașul cel mai frumos din lume, nu este de sigur și cel mai mare. În ultimii ani, în ceeace privește numărul locuitorilor, multe orașe, mai cu seamă americane, au întrecut Parisul, dar cu toate acestea el continuă a fi și azi printre cele mai mari orașe din lume. Mai cu seamă prin demolarea vechilor lui întăriri, el câștigă considerabil și 'n suprafață, și 'n locuitori. Înainte de demolarea acestor întăriri, suprafața lui avea 8.000 de hectare și 3.800 de străzi și bulevarde. Acum după demolarea fortificațiilor suprafața lui a crescut simțitor, iar numărul străzilor a ajuns la 4.000. În cartierele noi se zidește foarte mult și s'au ridicat o mulțime de palate nouă. Numărul locuitorilor e aproximativ 6 milioane.

CÂTEVA GLUME

Numărul 13.

— Nu, una ca asta nu se poate! Este imposibil, ca să stăm 13 la masă.

— Dar de ce nu, drăguță? Numai nu cumva ești superstițioasă?

— O nu! Dar vezi, nu avem decât 12 tacâmuri.

*

Intreagă familia.

Fotograful către badea Petre, care s'a așezat în fața aparatului împreună cu soția, cu copilul și cu cânele:

— Așa, vă voi fotografia pe toți la un loc, căci îmi face plăcere să vă iau pe aceiaș placă familia întreagă...

— Foarte bine, dar atunci, vă rog așteptați un moment, să aduc înaintea aparatului și vaca, și porcii și iepurii nostri, căci numai atunci vom fi familia întreagă.

SCRISORI DELA REDACȚIE

Albăstrița Grâului. Încercările Dvoastră deși nu sunt remarcabile, credem totuși, că pe lângă o stâruință mai îndelungată, veți isbuti a scrie lucruri publicabile.

Licăr. Nepublicabile.

G. Todica. Mulțumesc pt. prețioasa ta colaborare. Despre Legenda sf. Cecilia vom vorbi la vară, când poate mă voi abate și eu pe la voi.

Viorica. Poezile trimise de Dvtră sunt încercări remarcabile, dar neizbutite încă.

N. D. Încercările Dv. sunt destul de reușite și vă sfătuim să continuați a scrie. Cu vremea veți isbuti.

Dr. Simion Pădurean. Am primit suma de 200 Lei și abonamentul Dstră este achitat până la 31 Decembrie 1925.

Olimpia Teodoru profesoară. Am primit banii cu mulțumită. — Revista Vi s'a trimis.

Nenoroc. Nu mai aveți la noi nimic aprobat pentru publicare. „Taine“ nu merge.

Florica. Înțelegem dragostea Dv. mare pentru Ea, dar acesta nu este încă un motiv, ca să vă publicăm versurile.

PUBLICAȚII NOI

Editora „Cartea Românească“:

I. M. Guyan: Pentru părinti și copii 5 lei.

Silvio Pellico: Ani de temniță, 8 lei.

I. Simionescu: Scrisori cerești, 4 lei.

Ing. Dr. A. Schorr: Sfaturi practice, 4 lei.

T. Dumitrescu: Frigurile de baltă, 4 lei.

Dr. I. M. Dobrescu: Ingrășarea pământului, 4 lei.

C. N. Negoita: Mercur și Venus, 4 lei.

Stel. C. Ionescu: Din istoricul electricității, 4 lei.

I. Popescu-Băjenaru: Sfânta scriptură pentru popor, 45 lei.

Nichifor Crainic: Cântecele Patriei, 3 lei.

D. I. Ștefănescu: Industrializarea și comercializarea fructelor și legumelor, 80 lei.

Al. Vlahuță: În vătoare, 35 lei.

Liviu Rebreanu: Adam și Eva, roman, 80 lei.

Alte edituri:

H. P. Petrescu: Pentru Mih. Eminescu, cuvânt de introducere la o serată Eminescu.

H. P. Petrescu: O mare primejdie comună.

Coriolan I. Buracu: Cronica Mehadiie, Tipogr. Râmuri, T. Severin, 25 lei.

Cadoul cel mai frumos pe care-l
puteți face unui prieten,
rude sau cunoscut, este
o colecție din re-
vista bilu-
nară

„COSINZEANA“

cu sute de ilustrații,
poezii, nuvele, schițe
romane, articole și
flori de-o zi.

Colecția din anul 1922 costă
120, cea din 1923, 150 Lei,
iar cea din 1924 — 200 Lei.

ABONAȚI

pt. săteni foaia poporala ilustrata

„LUMEA ȘI TARA“

Adresa: Cluj, Piața Cuza Vodă 16
Numere de probă gratuit!

CETITI

DOUĂ IUBIRI

POEZIE LIRICE
DE
RADU MĂRGEAN

SE CAPĂTĂ

la Administrația revistei „Cosinzeana“

PREȚUL 10 LEI

Adresa destinatarului:

Revista „COSINZEANA“

roagă pe abonații săi să-și achite abonamentul regulat, la începutul anului, deoarece numai aşa putem face fața cheltuielilor de apariție, dacă cetitorii noștri ne plătesc regulat costul revistei. Este de dorit, ca abonamentul să se plătească anticipat pe un an întreg, sau măcar pe jumătate de an și nimeni să nu lase să i se adune restanțe, deoarece ele sunt cele mai urgente obstacole ale publicațiilor, neplăcute și pentru revistă și pentru abonați.

JIMPRIMATE DE ORICE NATURĂ

FURNIZEAZĂ
PROMPT
ȘI EFETIV

TIPOGRAFIA CLUJ

DR. S. BORNEMISA

CLUJ
PIATA CUZA
VODĂ No. 16

COMENZI
VENITE PRIN POSTĂ SE EXECUȚĂ CU PRECĂDERE !!

PRODUSELE

FABRICEI DE BERE

CZELL

DIN CLUJ
(MĂNĂSTUR)

BEREA ALBĂ

BEREA DIN MALT DUBLU

„URSUS“ ȘI „HERCULES“